

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **H. V. X.**, zastoupeného Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Moravská Ostrava, Masná 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 6. 2004, č. j. 24 Az 730/2003 - 28,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 25. 9. 2003, č. j. OAM-717/AŘ-2001, kterým byl podle § 29 a § 30 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) zamítnut rozklad žalobce a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 9. 3. 2001, č. j. OAM-2817/VL-11-03-2000. Tímto rozhodnutím nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a bylo rozhodnuto, že se na něj nevztahuje překážka vycestování podle § 91 citovaného zákona. Krajský soud žalobu zamítl, když dospěl k názoru, že rozhodnutí žalovaného je vydáno v souladu se zákonem a na základě dostatečně zjištěného stavu věci.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti obecně uvádí, že jak krajský soud tak i správní orgán se nesprávně vypořádaly se všemi skutečnostmi, které vyšly najevo v průběhu správního i soudního řízení. Rovněž svoji činnost nesprávně omezily pouze na přezkoumávání důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, když uzavřely obecným a ničím nepodloženým tvrzením, že ve Vietnamu stěžovateli žádné pronásledování nehrozí. Stěžovatel se domnívá, že v jeho případě jsou rovněž splněny důvody pro udělení humanitárního azylu, neboť má v České republice s českou občankou syna, ke kterému řádně plní vyživovací povinnost. Rovněž namítá, že se správní orgán ani soud dostatečným způsobem nevypořádaly s definicí „příslušnosti k sociální skupině“. Stěžovatel je totiž toho názoru, že bez jasné definice této kategorie nelze s jistotou uzavřít, zda omezování a ponižování národnostní menšiny, ke které stěžovatel patří (neboť již od začátku azylového řízení uvádí, že patří k národnostní menšině T.), nespadá pod výše uvedený pojem pronásledování pro příslušnost k sociální skupině. Právě pronásledování z národnostních důvodů bylo hlavním důvodem stěžovatelova odchodu z Vietnamu. Soud se dále podle stěžovatele nevypořádal s důvody § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, tzn. zda je Vietnam bezpečnou zemí původu a rovněž s definicí pronásledování podle § 2 odst. 6 zákona o azylu. Rozhodnutí soudu je tak nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Stěžovatel také zdůrazňuje, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí. Jeho rozhodnutí tak nevychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Také napadá formální náležitosti správního rozhodnutí, neboť z něj není patrné, čím se správní orgán při svém rozhodování řídil, tedy které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí a jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů. Krajský soud pak postupoval nesprávně, když výše uvedená pochybení správního orgánu vůbec nezkoumal. Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně žádá o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření k podané kasační stížnosti uvedl, že považuje napadený rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelem uplatněné námitky tak lze podřadit pod důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. - nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, dále v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. - vady řízení před správním orgánem spočívající v nedostatečném zjištění skutečného stavu věci správním orgánem, když pro tyto vady měl soud správní rozhodnutí zrušit a v neposlední řadě v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. - nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

K tomu ze správního a soudního spisu vyplynulo, že dne 16. 11. 2000 požádal stěžovatel o udělení azylu. Svůj návrh odůvodnil tím, že ve Vietnamu je komunistický režim a obyčejný člověk tam nemá žádná práva. Poukázal na to, že ve Vietnamu pracoval jako elektrikář a když odmítl účast na politických akcích, byl mu výrazně snížen plat. Jak vyplynulo z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení, stěžovatel uvedl, že v roce 1989 přijel do České republiky. Zde si už zvykl a do Vietnamu se vracet nechce kvůli komunistické straně, která tam vládne. Zopakoval, že ve Vietnamu po něm bylo požadováno, aby vstoupil do komunistické strany a když odmítl, byl přeřazen na hůře placené místo. Rovněž poukázal na problémy, které měl kvůli své národnosti – při obědě a přestávkách se stával terčem posměchu a nadávek ze strany spolupracovníků. Stěžovatel si nikomu nestěžoval, neboť se bál o své místo. V jiných případech potíže se svojí národností neměl. Když se v roce 1989 naskytla možnost odjet za prací do tehdejšího Československa, stěžovatel tak učinil. Pracoval nejprve na Slovensku, ale v roce 1992 mu byl zakázán pobyt. V roce 1994 odjel do České republiky, kde pobýval na falešné doklady. V roce 1997 obdržel správní vyhoštění, avšak v České republice nelegálně zůstal. Svůj pobyt zde se v listopadu 2000 rozhodl legalizovat tím, že požádá o azyl. Rozhodnutím ze dne 9. 3. 2001 žalovaný stěžovateli azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu neudělil a rozhodl o tom, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Proti tomu podal stěžovatel podle tehdy účinné právní úpravy rozklad, který však byl rozhodnutím ministra vnitra ze dne 25. 9. 2002 zamítnut a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno. V zákonné lhůtě podal stěžovatel proti uvedenému rozhodnutí o rozkladu žalobu, ve které namítal, že se do Vietnamu nechce vrátit proto, že chce žít v blízkosti svého nezletilého syna, kterého má v České republice s českou občankou. Dalším důvodem, proč se do Vietnamu nechce vrátit, je pronásledování z důvodů politických a kvůli příslušnosti k národnostní menšině, neboť byl šikanován v zaměstnání.

Pokud stěžovatel namítá, že mu měl být udělen azyl podle § 12 zákona o azylu proto, že je pronásledován z důvodů své národnosti, případně azyl podle § 14 zákona o azylu, neboť má v České republice syna, nemůže s ním Nejvyšší správní soud souhlasit.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Pojem pronásledování je vymezen v § 2 odst. 6 tohoto zákona tak, že jde o ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady v tomto ustanovení určeného státu. Stěžovatel svoje „pronásledování“ spatřuje v tom, že se kvůli své národnosti stal terčem urážek a posměchu ze strany spolupracovníků. Rovněž uvedl, že takové jednání je ve Vietnamu činěno často částečně v žertu a částečně vážně a že si na chování svých

spolupracovníků nestěžoval. Nejvyšší správní soud v souladu se žalovaným i krajským soudem nepovažuje takové „pronásledování“ za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, neboť nedosahuje zákonem požadované intenzity a rovněž nelze hovořit o tom, že by bylo podporováno či trpěno úřady ve státě původu, neboť stěžovatel se o pomoc k příslušným státním orgánům neobrátil. Žalovaný a krajský soud tak postupovaly v souladu se zákonem, když důvody jím uváděné neshledaly azylově relevantními.

V této souvislosti stěžovatel dále upozorňuje, že se správní orgán ani soud dostatečným způsobem nevypořádaly s definicí „příslušnosti k sociální skupině“. Pokud se tak nestalo, není možné s jistotou uzavřít, zda omezování a ponižování stěžovatele kvůli jeho národnosti nespadá pod výše uvedený pojem pronásledování pro příslušnost k sociální skupině. Ani s touto stěžovatelovou domněnkou však nelze souhlasit. Jak již je uvedeno výše, stěžovatel opakovaně namítal, že je „pronásledován“ svými spolupracovníky pro svoji národnost. Přitom možnost pronásledování z důvodu národnosti, případně odůvodněný strach z takového pronásledování, výslovně zmiňuje § 12 zákona o azylu a právě tato možnost pronásledování pak byla žalovaným i krajským soudem zkoumána. Pro posouzení azylových důvodů stěžovatelem uplatněných, tak nebylo třeba se definicí „příslušnosti k sociální skupině“ vůbec zabývat, neboť stěžovatel netvrdil, že by byl příslušníkem nějaké pronásledované sociální skupiny a že právě pro tuto příslušnost i jemu hrozilo pronásledování. Jen pro úplnost lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2004, sp. zn. 5 Azs 187/2004,ve kterém soud uvedl, že *zákon o azylu pojem „příslušnosti k určité sociální skupině“ dále nerozvádí, tento termín se objevuje v článku 1 odst. A bod 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. 7. 1957 (Ženevské konvence) a ani tam není upřesněn. Lze však vyjít z praxe soudních rozhodnutí, která se vyčlenila do dvou přístupů, jeden představuje tzv. chráněnou charakteristiku, druhý pak přístup sociální percepce. Prvý klade důraz na nezměnitelnou charakteristiku pro člověka natolik zásadní, že by se jí neměl být nucen vzdát, totiž vrozená (např. pohlaví, etnická příslušnost) nebo nezměnitelná z jiných důvodů (např. historických, povolání, stav). Takto byly generovány např. sociální skupina rodiny, žen, homosexuálů. Se stejným výsledkem přichází i druhý přístup, který zjišťuje, zda skupina je spojena s určitou charakteristikou, která ji identifikuje nebo ze společnosti vyděluje. Ovšem důsledkem těchto dvou přístupů nemusí být vždy shodný náhled tam, kde je sociální skupina charakterizována skutečností, která není vrozená či pro lidskou důstojnost zásadní, např. určitého povolání nebo sociální třídy. Určitá sociální skupina je tedy skupina osob sdílející objektivně společnou charakteristiku nebo je alespoň takto společností vnímána. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob; riziko pronásledování tuto charakteristiku nepředstavuje (srov. doporučení v oblasti poskytování mezinárodní ochrany - HCR/GIP/02/02 ze 7. 5. 2002). Není pak zapotřebí, aby se členové určité sociální skupiny znali, nemusí se vzájemně stýkat ani tvořit soudržnou skupinu.*

Pokud jde o tvrzené vady řízení před správním orgánem, lze obecně uvést, že je povinností správního orgánu respektovat základní pravidla řízení, vyplývající z § 3 správního řádu vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení, rozvedené a konkretizované v dalších zákonných ustanoveních. V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Správní orgán není povinen seznamovat žadatele o azyl s důvody, pro které by mohlo být jeho žádosti vyhověno. Namítá-li stěžovatel, že žalovaný

nedostatečným způsobem provedl dokazování, nemůže s ním Nejvyšší správní soud souhlasit. Jak vyplynulo ze správního spisu žalovaný dostatečně zjistil skutečný stav věci a to jak z výpovědi stěžovatele při pohovoru tak ze samotné žádosti o azyl. Dle názoru Nejvyššího správního soudu jsou tato zjištění řádným podkladem pro to, aby v dané věci mohl rozhodnout. Svoje rozhodnutí také dostatečným způsobem odůvodnil, není tedy důvodná námitka stěžovatele, že se žalovaný omezil jen na obecné konstatování, že stěžovateli nehrozí ve Vietnamu žádné pronásledování. Nejvyšší správní soud tak nezjistil ani naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Co se týká možnosti udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu, tak je třeba uvést, že jeho udělení je zcela věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Soudu tak nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu, soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem a nedopustil se správní libovůle. V daném případě Nejvyšší správní soud taková porušení správního orgánu neshledal. Napadený rozsudek tak netrpí nezákonností ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatel také namítá formální nedostatky rozhodnutí správního orgánu. Touto jeho námitkou se však soud s poukazem na § 104 odst. 4 s. ř. s. nemůže zabývat, neboť ji stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač ta učinit mohl. Zcela nedůvodná je tak námitka stěžovatele, že krajský soud postupoval nesprávně, když se výše uvedeným pochybením správního orgánu vůbec nezabýval, neboť s ohledem na § 75 odst. 2 s. ř. s. nelze vyčítat krajskému soudu, že nezkoumal něco, co stěžovatel v žalobě nepožadoval.

Poukazuje-li stěžovatel na to, že se krajský soud nesprávně vypořádal se všemi skutečnostmi, které vyšly najevo v průběhu správního i soudního řízení, tak ani tato jeho námitka není důvodná. Z odůvodnění napadeného rozsudku je totiž zřejmé, že Krajský soud v Ostravě přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), namítaná porušení zákona nezjistil a naopak se ztotožnil se žalovaným v tom, že stěžovatel nenaplnil žádný z důvodů pro udělení azylu. Krajský soud se tak dostatečným způsobem vypořádal s žalobními námitkami a svůj právní názor také řádně odůvodnil. Rovněž je zde podrobně rozveden pojem pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu.

K námitce, že se krajský soud nevypořádal s důvody § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, tzn. zda je Vietnam bezpečnou zemí původu, Nejvyšší správní soud uvádí, že k posouzení nesplnění důvodů pro udělení azylu zcela postačuje, jestliže správní orgán a následně i krajský soud dospěly k závěru, že stěžovatel nebyl pronásledován z důvodů uvedených v § 12 a násl. zákona o azylu. Okolnost, zda je Vietnam bezpečnou zemí původu, by správní orgán byl povinen zkoumat, pokud by rozhodoval o zamítnutí žádosti o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona azylu, což se v daném případě nestalo. Ani v tomto směru tak není napadený rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelný ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Žádný ze stěžovatelem uplatněných důvodů kasační stížnosti tak nebyl shledán. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a zamítl ji (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. dubna 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu